

«Баланың музыкалық дамуы туралы»

— ата-аналарға кеңес беру

Ата-аналар: «Әр балаға музыканы үйрету керек пе?» деген сұрақты жиі қояды. Бұл партитурада прогрессивті музыкалық педагогикада келіспеушіліктер жоқ. Музыканы барлық балаларға үйрету керек. Венгриялық мұғалім Дюлане Михали: «Жалғыз баланың музыкадан айырылуына жол беруге болмайды», - дейді. Біздің атақты пианист әрі ұстазымыз А.Д. Артоболевская былай деп жазады: «Мен барлық балаларға бастауыш музыкалық білім беру керек деп есептеймін».

«Бірақ жаттығуға көп уақытты, күш пен жүйкені жұмсаудың қажеті бар ма?» Бұл жиі қойылатын сұрақ. Көптеген ата-аналардың пікірінше, музыка сабағы баланың өмір сүруіне соншалықты аз мүмкіндік береді, өйткені спортпен айналысу және шет тілін үйрену әлдеқайда пайдалы. Бұл рас па?

Көне заманнан бері музыканың адам ағзасына емдік әсері белгілі. Музыкалық және ән айту сабақтары ішкі ағзалардың ерекше дірілін тудырады, тыныс алу және қан айналымы функцияларын белсендіреді, психорегуляцияның тиімді әдісі болып табылады. Музыканың медицинада қолданылуы бекер емес.

Музыка – баланың эмоционалдық дамуының ең маңызды құралы. Ата-аналар мен мұғалімдердің міндеті - балалардың назарын музыканың сұлулығына аударып, оны толық сезінуге көмектесу. Өйткені музыкадағы сұлулықты түсіну арқылы бала оны өмірде, адами қарым-қатынаста бағалай білуге үйренеді. Эмоциялық мәдениетті тәрбиелеу және сезімді тәрбиелеу әсемдікті қабылдау мен білуден басталады. Ежелгі гректер мұны түсінді, сондықтан музыкалық сабақтар (музыка тыңдау, лирада ойнау, флейта, хормен ән айту) ежелгі грек мектебінің оқу бағдарламасында міндетті болды. Ежелгі грек мұғалімдері белгілі бір музыкалық шығармаларды таңдай отырып, жас эллиндерде мейірімділік, қарапайымдылық, батылдық сияқты қасиеттерді дамытуға тырысты.

Эмоциялық саланың дамуы, өз кезегінде, мидың жұмысын ынталандырады. И.И. Павлов былай деп жазды: «... ми қыртысының қызметінің негізгі импульсі ми қыртысынан келеді. Егер біз эмоцияларды жоққа шығарсақ, онда кортекс өзінің негізгі күш көзінен айырылады ».

Зерттеулер көрсеткендей, музыкалық әсердің әсерінен психикалық дамуы баяу инертті балалар да сөйлей бастайды.

Музыкамен айналысатын балалар венгр және неміс ғалымдарын атап өтеді, реакциялары жақсы, санауды жеңілдірек үйренеді және кеңістікте жақсы бағдарланады. Музыкалық және математикалық қабілеттердің тікелей байланысы да атап өтілді.

Әйгілі венгр мұғалімі Тибор Шарай «...музыка тыңдау басқа пәндердегі танымдық материалды меңгеруге ықпал етеді және артық жүктеме сезімін азайтады» деп есептейді.

Музыка тыңдау балалардың эстетикалық талғамын дамытып, музыкалық мәдениет әлемімен таныстырады.

Ал музыка шығармашылық өзін-өзі көрсетуге қандай мүмкіндік береді!

Музыка сабақтары көбінесе топтық жұмыс болып табылады, сондықтан олар қарым-қатынас сабақтарына да айналады. Балалар бір-бірін тыңдауға, өзара әрекеттесуге үйренеді.

Музыка отбасымен қарым-қатынас жасау үшін де қолайлы жағдай жасайды. Балалар мен ата-аналар бір-біріне жақынырақ және түсінікті болады.

Бұдан шығатын қорытынды: музыка әрбір баланың күнделікті өмірінің бір бөлігіне айналуы керек. Ал бұған ата-анадан басқа кім үлес қоса алады! «Жақсы ұстаздан гөрі жақсы ата-ана маңызды» деп атақты пианист және педагог Г.Г. Нойхаус, яғни ата-аналар музыкаға бей-жай қараса, ең жақсы мұғалімдер дәрменсіз болады. Баланы музыкаға деген сүйіспеншілікке «жұқтыруға», оның музыкалық іс-әрекетіне қызығушылық танытуға, осы әрекеттерді дұрыс ұйымдастыруға, қажет болған жағдайда баланы студияға, үйірмеге немесе музыка мектебіне апару керек - әкелер мен аналар.

Мұндағы және шетелдегі социологиялық зерттеулер көрсеткендей, әуесқой және кәсіби музыканттардың көпшілігінің музыкаға деген құштарлығы олардың отбасының ықпалынан басталған.

Кейде ата-аналар баланың музыкаға бейімділігі өздігінен дамиды деп есептейді. Тек ештеңеге араласпау және балаларға толық еркіндік беру керек. Бірақ бұл дұрыс емес. Егер бейімділіктер арнайы дамымаса, олар курап, өледі. Жасаулар дамуды қажет етеді. Олар ересектермен бірлескен іс-әрекетте, олармен қарым-қатынаста ғана қабілетке айналады.

Балаларға музыкалық тәрбие берудің көп жылдық тәжірибесі көрсеткендей, балалармен сабақ өте ерте жастан басталуы керек. Балалық шақтағы естелік - ең қымбат естелік: балалық шақта үйренген нәрсе өмір бойы қалады. Әрбір

баланың жан дүниесінде сұлулыққа деген сүйіспеншіліктің ұшқыны бар. Ол сөнбей, жарқыраған жалынмен тұтануы үшін айналамыздағы үлкендерге байланысты. Егер отбасында ешкімнің музыкалық білімі болмаса, ән айтпаса немесе қандай да бір музыкалық аспапта ойнамаса, ата-ананың музыкалық білімге деген көзқарасы шешуші болып табылады. Отбасынан талап етілетін бірінші және ең маңызды нәрсе – жақсы музыкаға (аспаптық, симфониялық, опералық, балеттік, джаздық) аса құрметпен қарау атмосферасын құру.

Отбасы музыкалық тәрбиенің бірінші сатысы бола алады және болуы керек. Балаларыңызға музыкаға деген сүйіспеншілікке көмектесіңіз, ол сіздің өміріңізді жарқын, қызықты етеді және сізді қиын уақытта қалдырмайды.

Дайындаған: музыка жетекшісі Уразбаева Маъмура Шухратовна